

НАПАДОВСЬКИЙ В.В.,
м. Кривий Ріг

РОЛЬ ПРАВА У ПОДОЛАННІ КРИЗИ ДУХОВНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Важкі випробовування випали на долю народів колишнього Радянського Союзу після його розпаду. Проголошення незалежності і розбудова нових незалежних держав викликала як позитивні, так і негативні явища. Розвиток національних держав супроводжується становленням національної економіки і національної духовної культури, утвердженням різних форм власності на засоби виробництва, розширенням суспільства, ринковими реформами і орієнтацією на розвинені капіталістичні держави. Світ став іншим, більш демократичним.

Примара третьої світової війни відійшла на третій план. Україна добровільно позбулася ядерної зброї. Перша стаття Конституції України проголошує: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава». Дійсно, Україна крок за кроком стає правовою державою, тобто в ній утверджується верховенство закону. Тим не менше, в Україні, як і в інших країнах СНД спостерігаються такі негативні явища, як високий податковий тиск на виробника, затримка з виплатою зарплатні й пенсій, уникнення від сплати податків, зростання рівня безробіття й злочинності, втрата або деформація ціннісних орієнтацій, нехтування нормами моралі й бездуховність. Оскільки духовне життя людей відображає їхнє матеріальне життя, то причину цих явищ слід шукати в матеріальних умовах і перш за все в управлінні економікою, тобто в законах, які регулюють відносини виробництва, розподілу, обміну та споживання. Звідси, можна припустити, що в Україні немає економічної кризи, а є криза духовна, яка проявляється і в політиці, і в праві, і в інших формах духовності. Підтвердженням цього положення може бути той факт, що майже 70% економіки України успішно функціонує як тіньова економіка, бо іншого захисту від надмірних податків не знайдено. Таким чином, недосконалий податковий закон в Україні є причиною існування спотвореного явища - тіньової економіки, яка в свою чергу формує спотворену політику і право, деформує мораль і духовність взагалі. Єдиним засобом подолання загальної духовної кризи є прийняття такої системи законів, яка б не тільки легалізувала тіньову економіку, але й відкривала б можливості для оптимального розвитку всіх економічних відносин, а тим самим сприяла подоланню духовної кризи у суспільстві. Виникає питання: як можна назвати діяльність законодавчої влади, яка перетворює значну частину громадян своєї держави на злочинців, приймаючи закон, який ці громадяни змушені порушувати, щоб вижити.

Що заважає використати досвід розвинених капіталістичних країн у плані регулювання економіки? Відомо, що президент США Р. Рейган низив податки, в результаті чого зросли надходження до бюджету. В розвинених країнах капіталізму стихійно формується норма прибутку. Наприклад, на промисловому підприємстві вона може дорівнювати 10-20%, а у торгівлі 5-7%. В економіці України норма прибутку може сьогодні коливатися від 5% до 300%. Чому б державі не прийняти закон, який би зафіксував верхню межу норми прибутку на рівні від 20 до 25% (для початку)? Цей закон захистив би споживачів, стабілізувавши ціни на товари і послуги.

При цьому держава отримала б можливість здійснювати емісію грошей (багаторазову), що не привело б до підвищення цін, за умови, якщо контроль за виконанням закону про верхню межу норми прибутку був би повним. Емісія грошей дозволила б у короткий термін розрахуватися з усіма боргами держави (як внутрішніми, так і зовнішніми). Але це тільки половина справи.

Для того, щоб підприємства, що не працюють, запрацювали на повну потужність, а тіньова економіка вийшла з тіні, на нашу думку, слід встановити податок на рівні 30% від чистого прибутку з поступовим зниженням (у перспективі) до 20%. Цих сум податків повинно вистачати на всі потреби держави, в тому числі на підвищення заробітної плати та пенсій, на розвиток науки, освіти, медицини, культури, будівництва, на створення нових робочих місць, на запровадження нових технологій, на вирішення екологічних та інших проблем. Економіка України отримала б можливість вкладати більше коштів у розвиток людини як мети виробництва.

Долаючи законодавчу кризу, можна вирішити і всі інші проблеми, в тому числі й економічні. Але для цього треба докласти дуже багато зусиль протягом життя декількох поколінь. І визначальну роль у цьому процесі повинне відіграти право. Тільки відстоюючи законність, захищаючи права іншої людини, індивід здатен реалізувати і свої права, своє право бути людиною, громадянином своєї держави, не байдужим до долі співвітчизників, духовно багатим, особистістю. Тільки формуючи правову державу, тобто беручи участь у процесі розробки і вдосконалення законів, тільки підвищуючи рівень правової культури громадян, можна подолати правовий нігілізм, масові порушення законів та різноманітні деформації у сфері духовності і в житті суспільства в цілому.